

2006-08-21

Gävleborgs Fäbodförening

Statens jordbruksverk
551 82 Jönköping

c/o Hälsinglands museum
Storgatan 31
S- 824 30 HUDIKSVALL

Yttrande över utkast till föreskrifter (SJVFS 2006:xx) om miljöersättningar och kompensationsbidrag

Gävleborgs fäbodförening, GFF, vill med detta yttrande uppmärksamma en del oklarheter i utkastet som rör skogsbete och fäbodstöd. Detta innebär inte att GFF inte kan ha synpunkter även på andra delar. Andra bör dock i detta skede få stå för dessa. GFF har inför skrivningen av yttrandet haft kontakt med Skogsstyrelsen, region Dalarna – Gävleborg och Länsstyrelsen Gävleborg. Värmlands säterbrukarförening ställer sig bakom de framförda synpunkterna.

GFF anser allmänt:

Med beaktande dels av att antalet fäboddar som hävdas inom jordbruket nationellt sett är ringa, dels av att fäbodbruket är förklarat som nationellt intresse och att det därför bör värnas i full omfattning, bör alla åtgärder inom miljöstödsystemet då det gäller fäbodbruk inriktas på att så långt möjligt stödja och stärka bruket av fäboddar i vårt land.

Mot bakgrund av detta och den uppenbara fördel ett utökat åtagande medför bör åtaganden rörande fäbodbruk och skogsbete under stödperioden utan begränsning få utökas till att omfatta ytterligare arealer, djurenheter eller andra ersättningsgrundande enheter för den återstående delen av stödperioden.

Synpunkterna redovisas i övrigt i den följd de har i utkast till föreskrifter.

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Definitioner

GFF anser: Författningen har stor pedagogisk och allmänbildande betydelse. Därför är viktigt att lämnade definitioner stämmer överens med vad som avses i normalt språkbruk. För tydlighets skull bör allmänt använda termer som kräver förklaring definieras såväl i den kommande nationella förordningen, vilken samordnas för alla stöd, som i denna. Definitionerna bör utarbetas utan direkt koppling till de stöd och stödformer, vilka behandlas i andra kapitel.

2 § I denna författning definieras bland annat

bebyggelse:

GFF anser: Definition bör lämnas. Association sker lätt till en samling av hus men bör enligt GFF avse bosättning med de anordningar och anläggningar som hör till denna.

betesmark:

GFF anser: Definitionen är otillfredsställande. Då definitionen görs bör skillnaden mellan bete (djurens födoing) och betesmark (marken där födan produceras) uppmärksammas.

Betesmark är all mark som används till bete. Behövs särskilnad av olika typer bör detta ske genom speciell benämning och definition av dessa.

I de fall det finns sådant behov kan man under definitionen av *betesmark* ha rubriker som beskriver exempelvis *alvarbetesmark*, *betesmark i storhägn*, *betesmark på inägor*, *inhägnad betesmark*, *renbetesmark*, *skogsbetesmark*, etc. Framhållandet i utkastet att skogsmark som inte är inhägnad inte får räknas som betesmark är obegripligt och kräver ett utförligt förtydligande som underlag för diskussion med branschen om eventuell tillämplighet. Tills vidare hänvisar GFF till SOU 2003:116, Betesrätt vid fäbodbruk m.m.

Enligt besked från Länsstyrelsen Gävleborg 2003-10-03, dnr 600-7263-03, 600-11133-03, har det inte fattats något beslut i länet om förbud enligt lag 1933:269 om ägofred. I Gävleborgs län behöver Länsstyrelsen således inte fatta beslut för att fastställa vad som är skogsbete eller fäodsbete.

direktfinansierad kostnad:

GFF anser: Definitionen bör vara ”kostnad som finansieras utanför beslutet om stöd och därför inte motiverar betalning för projektet”.

djurenhet:

GFF anser: Begreppet djurenhet bör definieras även här.

fäbod i bruk:

GFF anser: Utkastets definition, liksom framförda idéer, komplicerar verksamheten och stödets syfte. Definitionen på fäbod i bruk bör vara ”fäbod som används till produktion av djurfoder”.

Vill man definiera *fäbod med bete* som grund för stöd kan finnas skäl att sätta gränsen för berättigande till miljöersättning vid två (2) djurenheter, men då oavsett om dessa nås genom hållande av häst, nöt får, get eller kombinationer av dessa djurslag.

GFF vill särskilt uppmärksamma förbiseendet av häst i utkastet. Häst är ett traditionellt inslag vid fäbod-/skogsbete och generellt sett kan inslaget av hästar beräknas till en femtedel av de större hemdjuren (uppgiften lämnas som information och inte för att ange norm för ersättning). Detta speglas inte av båsplatser i fäbodarnas byggnader eller i hävder kring fäbodjäntors vallning eftersom hästarna betade fritt hela säsongen. Tillsynen av hästarna skedde på annat sätt. Stall på fäbod har en särskild tradition.

Vill man tydliggöra skillnaden mellan olika former av bete krävs att de olika formerna definieras. GFF kan se behov av att definiera *fritt skogsbete* och *bete i storhägn*.

GFF vill särskilt fästa uppmärksamheten på skillnaderna mellan fritt bete och bete i storhägn. Dessa är betydande men ännu ofullständigt kända. De två i sammanhanget mest väsentliga är för det första minskningen i djurens produktion som har samband med begränsningen av det fria födosöket och koncentrationen av parasiter, för det andra påverkan på biodiversiteten då urvalet av foderväxter begränsas och betespåverkan förtätas på ett onaturligt sätt.

GFF kan se det praktiska i att utgå från samma betesarealer vid fritt bete och i storhägn. Däremot kan förväntan på samma bevarandenytt och samma ekonomiska resultat inte påräknas vid de olika betesformerna. Berättigandet av bete i storhägn kan sättas i fråga.

GFF uppfattar inte motiven för att en fäbod skall ha kvar inslag av traditionell bebyggelse och inte får fungera som permanentbostad. GFF vill att utgångspunkten för stöden skall vara en samlad miljönytta. Bosättningens karaktär och miljövärden har rimligen större betydelse än användningen av en enskild del. Om en fäbod är en fäbod ska framgå av definitionen.

fäbodställe och fäbodvall:

GFF anser: Definition bör lämnas. Då bör även bodland, halvfäbod och liknande beröras.

fäbodbete:

GFF anser: De kommentarer som lämnats ovan bör beaktas. Dessutom bör skillnaden mellan *fäbodbete* och *skogsbete* kommenteras.

Den enda väsentliga skillnaden mellan *fäbodbeten* och *skogsbeten* är att de förra utgår från sekundära bosättningar medan de senare sker från brukningscentra.

Dessa kan dock ha samma bevarandevärden som fäboddar och får inte diskrimineras i stödsammanhang.

Generellt sett bör beten i hägn betraktas som hagmarksbeten, oavsett om träd i dessa har löv eller barr eller saknas.

fäbodsäsong:

GFF anser: Definition bör lämnas.

Fäbodsäsongen bör bestämmas av tradition och praktisk företagsekonomi. Det vill säga av brukaren och med hänsyn till åtagande. Fäbodsäsong bör ej sammanblandas med betessäsong.

genetiskt modifierad organism:

GFF anser: Definitionen är olämplig.

Man har i formella sammanhang strävat efter att skilja dels på genetiska förändringar som sker spontant och genom urval i samband med avel eller förädling av sorter, då har man sökt använda genetisk **modifiering** som samlande begrepp. (Korasen *belgisk blå* har t ex uppstått genom en spontan genförändring.) Dels på sådan förändring när det genetiska materialet har ändrats i en organism på ett sätt som inte inträffar naturligt, då man har valt att tala om **manipulering**. Användningen av kortformen ”GMO” rör till det. Vad som ska definieras bör vara ”*transgena organismer*”.

grässvål:

GFF anser: Definitionen kan bli tydligare om man byter ut ordet sammanhållet; ”hävdad markvegetation med *gemensamt* rotskikt”.

hage:

GFF anser: Definition bör lämnas. Generellt sett bör beten i hägn eller hagar betraktas som hagmarksbeten, oavsett om träd i dessa har löv eller barr eller saknas.

hemdjur:

GFF anser: Definition bör lämnas, förslagsvis ”samlingsnamn för de traditionella betesdjuren vilka delas upp i större hemdjur, *hästar och kor* och mindre hemdjur, *getter och får*”.

igenväxningskaraktär:

GFF anser: Definition bör lämnas. Distinktion bör göras mellan träd och buskar som minskar betet och dito som lämnar foder till betesdjuren. Dynamiken inom betesytor, främst vid fäbod-/skogsbete där skogen kontinuerligt föryngrats genom att betesytor och tätare partier medelst gallring och röjning sakta bytt plats, måste beaktas.

impediment:

GFF anser: Definition bör lämnas.

in situ:

GFF anser: Definition bör lämnas.

kemiska bekämpningsmedel:

GFF anser det befogat att fråga var icke godkända medel hamnar?

klippande eller skärande redskap:

GFF anser: Definitionen kan bli klarare om man byter ut ordet distinkt mot ”*tydlig*”.

lövtäktsträd:

GFF anser: Lövtäktsträd bör bytas ut mot "*foderträd*" eller annan neutral benämning eftersom även bark och gröna kvistar från barrträd använts i lantbrukshushållet och kanske längst inom fäbodbruket. Traditionen är viktig att bevara och att uppmärksamma i miljöstöden. Konsekvensändringar i övrig text behöver uppmärksammas.

projekt:

GFF anser: Definition bör lämnas; förslagsvis "erbjudanden som genomförs under projekttiden och som genomförs och finansieras i enlighet med beslutet om stöd".

projektverksamhet:

GFF anser: Definitionen kan utgå.

skogsbete, skogsbetesmark:

GFF anser: De kommentarer som lämnats tidigare bör beaktas. Dessutom bör skillnaden mellan *skogsbete* och *fäbodbete* kommenteras även här. Den enda väsentliga skillnaden mellan *skogsbeten* och *fäbodbeten* är att de senare utgår från sekundära bosättningar medan de förra sker från brukningscentra. I stödsammanhang får inga former av skogsbeten missgynnas. De kriterier utkastet anger för skogsbete är i huvudsak oväsentliga för att bevara och stärka skogsbetesekosystemens biologiska värden.

storhägn:

GFF anser: Bör definieras med beaktande av tidigare resonemang.

tegmetoden:

GFF anser: Definition bör lämnas.

traditionell bebyggelse:

GFF anser: Bör ges definition som motiveras med utgångspunkt för betydelsen i stödsammanhang

åtagandecentrum:

GFF anser: Fäbodens och/eller fäbodställets roll i sammanhanget bör preciseras.

åtagandeenhet:

GFF anser: Skiljande av betesmark från åkermark, vilka marker naturligt hör till åtagandecentrum, bör förklaras genom definitionen.

2 kap KOMPENSATIONSBIDRAG

Vilka villkor finns?

Betesmark och slåtteräng

2 § **GFF anser:** Ordet påtagligt bör bytas ut mot "*tydligt*".

Sammansättningen slåtter och skörd är otydlig. Bör ersättas med "*höskörd*".

Analogt bör det heta: Slåtteräng ska årligen skötas med "*höskörd*".

Sambete

3 § **GFF anser:** Om fler än en jordbrukare utnyttjar samma fäbod-/skogsbete bör antalet betesdjur istället anmälas.

Vilka övriga villkor gäller?

13 § **GFF anser:** Villkoret är svårtytt.

3 kap. BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Vad kan man få ersättning för?

1 § **GFF anser:** Struktureringen bör göras tydligare, exempelvis som följande

Ersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar lämnas för åtgärder som bevarar och förstärker

1 hävdberoende natur- och kulturmiljövärden i betesmarker utan särskilda värden, och

2 betesmarker med särskilda värden,

3 slåtterängar utan särskilda värden, och

4 slåtterängar med särskilda värden,

5 fäbodbeten, och

6 skogsbeten, samt

7 alvarbeten på Öland och Gotland.

Åtgärderna ska utföras på samma mark under hela stödperioden.

Kommentar: Den egentliga skillnaden mellan *fäbodbeten* och *skogsbeten* är att de förra utgår från sekundära bosättningar medan de senare sker från brukningscentra. Båda har samma värden och inget får diskrimineras i stödsammanhang.

2 § **GFF anser:** Villkoret bör kompletteras med att ”om fler än en brukare utnyttjar samma fäbod-/skogsbete är varje brukare ansvarig, i proportion till sin andel av det totala antalet betesdjur, för att villkoren uppfylls.

3 § **GFF anser:** Det finns biologiska skäl för att ”impediment” i betesmarker och slåtterängar bör hanteras som fullvärdiga delar av dessa markslag.

Vilka förbud finns?

4 § **GFF anser:** På den mark för vilken ersättning lämnas för bevarande av *fäbodbeten* och *skogsbeten* bör förbud 2. *gödsling* och 3. *kalkning* förtydligas så det framgår att dessa förbud även gäller skogsbrukets önskemål.

5 § **GFF anser:** Länsstyrelsens rätt att ”vid behov...” gör regeln för diffus och subjektiv. Lydelsen bör vara, ”om det finns risk att fornlämningar skadas får länsstyrelsen besluta om”...

Vilka betesmarker och slåtterängar kan ge ersättning för särskilda värden?

7 § **GFF anser:** Särskild natur- eller kulturmiljöanpassad skötsel bör kunna ersättas även i fäbodmiljöer och vid fritt skogsbete trots att här saknas tradition för avgränsande av marker. Markernas läge bör ändå kunna anges med önskvärd tydlighet.

8 § **GFF anser:** Skogsbetesekosystemen bör väl fylla kriterierna om att enbart i liten grad vara påverkade av gödsling eller att innehålla vegetationstyper, växt- eller djurarter, som visar på långvarig hävd eller höga kulturhistoriska värden. Bibehållande av dynamiken inom betesytor genom att tätare partier medelst gallring och röjning sakta får byta plats, kan fungera som exempel på åtgärder som bör generera ersättning för bevarande av särskilda värden.

Vilken skötsel krävs för ersättning för betesmarker och slåtterängar?

9 § **GFF anser:** Dynamiken inom betesytor, främst vid fäbod-/skogsbete, måste beaktas och reglerna anpassas till denna.

Det viktiga är att förna inte påverkar marksvålen så att biologiska värden skadas. Bedömningar i förväg om skadlig ansamling av förna *kan* ske är mer utmanande än värnande.

Det bör räcka att skriva att ”marken årligen ska betas”. Tillägget *av*, leder lätt till frågan, *av vad då* ?.

Bestämningen, *Vid behov* ska ången städas årligen, ger frihet till subjektivt tyckande. Regeln bör genom exempel relateras till de mål man vill uppnå. Vissa krav bör kunna generera ersättning för bevarande av särskilda värden.

10 § **GFF anser:** Det finns viss risk att de särskilda skötselvillkoren kan uppfattas som uttryck för tjänstemäns nyckfullhet. För att hindra sådana förhållanden bör tydliga motiv för varje särskilt skötselvillkor lämnas.

12 § **GFF anser:** Ersättning för åtgärder bör kunna diskuteras när övriga regler är klara.

Vilka villkor kan länsstyrelsen ställa på kompletterande åtgärder?

13 § **GFF anser:** Det finns viss risk att beslut om kompletterande åtgärder kan uppfattas som uttryck för tjänstemäns nyckfullhet. För att hindra sådana förhållanden bör tydliga motiv ges till varje beslut om villkor för kompletterande åtgärd.

Fäbodbete

14 § **GFF anser:** Det bör tydligare markeras att det rör sig om två olika ersättningar; dels för fäbod i bruk och dels per hektar fäbodbete.

Det finns viss risk för att Länsstyrelsen avgörande om vilka fäboddar som berättigar till ersättning kan uppfattas som uttryck för tjänstemäns nyckfullhet. För att hindra sådana förhållanden bör varje för brukare negativt beslut kompletteras med tydliga motiv som förklarar Länsstyrelsens åsikt.

Vad ger ersättning för fäbodbete?

15 § **GFF anser:** Redan i kommentaren till utkastets definition påpekade GFF att framförda idéer, komplicerar verksamheten och stödets syfte.

Grunduppfattningen måste vara att *fäbodbete* är ett *betesstöd*, och att bibehållandet av de skogsbetesbiotoper där fäbodbeten ingår är det väsentliga syftet för stödet. Därför är det orimligt att ge grunden för ersättning en tolkning som skulle medge ersättning för enbart fäbod i bruk, men inte enbart för fäbodbete. Reglerna bör vara sådana att ersättningarna stimulerar till insatser som rör själva fäbodvallen med dess hus och inmark. (Jämför även med synpunkterna på 14 §, ovan och kommentaren till utkastets definition.)

Två nya bedömningsgrunder har förts in här, dels fäbodens läge, dels att endast en ersättning för fäbod i bruk betalas ut per brukare. Försvaret av de normerna är obegripligt och kräver ett grundligt klargörande som underlag för en diskussion med branschen om eventuell tillämplighet.

Påståendet att brukarna endast kan få ersättning för en (1) fäbod i bruk, eftersom det inte innebär några fler kostnader vid flerfäbodsystem, är helt grundlöst.

Flerfäbodsystemet har sin historiska förklaring i att fodertillgången begränsar den area som kan hävdas från varje fäbod och att ett fullt utnyttjande av utmarkens foderresurser kräver flera fäboddar. Varje flyttning ökar givetvis årets kostnader. Likaså är föreställningen att brukaren bor på sin fäbod under säsongen helt historielös. Kutymen för fäbodbruk krävde särskild städslad personal i fäboden medan brukaren av gården återfanns hemma på denna.

En fråga författarna av utkastet bör ställa är hur hemgården ska skötas ifall brukaren måste bo på sin fäbod.

GFF kräver att frågan om vad som ger ersättning för fäbodbete kopplas samman med frågan om vad som ger ersättning för skogsbete (se 23 §).

Vilken skötsel krävs för ersättning till bete vid fäboddar?

17 § **GFF anser:** Fäbodsäsongen bör bestämmas av tradition och praktisk företagsekonomi. Det vill säga av brukaren och med hänsyn till åtagandets syfte. Fäbodsäsong bör ej blandas samman med betessäsong.

Betetrycket bör bestämmas utifrån vad som är önskvärt av bevarandeskäl. Detta kan ses från två håll, dels bredda antalet brukare, dels öka antalet betesdjur. En tredje aspekt, som bör ligga nära det mest önskvärda är en kombinationslösning. Utkastet för utan motivering fram en väsentlig ändring av tidigare grund för ersättning vid fäbodbete. Ändringen kan ha stor betydelse för intresset för åtagandet. Därför krävs en utförlig förklaring av vilka resonemang, som fört fram till den redovisade förändringen, vilken sedan kan fungera som underlag för diskussion med branschen om eventuell tillämplighet eller val av alternativ. Kan samsyn inte åstadkommas bör reglerna för innevarande period förlängas.

18 § **GFF anser:** Det bör vara så viktigt att tillämpa traditionen med flerbodsystem där denna finns, eller ändå är befogad, att länsstyrelsen stimulerar hävdformen och att den premieras genom ersättning för bevarande av särskilda värden.

Det är inte acceptabelt att genom föreskrifter om miljöersättningar ge länsstyrelsen mandat att avlysa delar av ett jordbruksföretag, som exempelvis en fåbod med dess betesmarker, på grund av rådande rovdjursituation.

En fråga att beakta, *om* länsstyrelsen skulle besluta att djur inte skall vistas på fåbodbete med hänsyn till rovdjursituationen vid en fåbod, är *var* skall djuren då vistas utan att grunderna för företaget rubbas? Det foder som produceras på andra ställen är ju avsett för djurens behov under andra delar av året.

Full kompensation *måste* ges för alla kostnader de stora rovdjuren orsakar genom skador och störningar. Vederlagen skall lämnas via viltskadeanslaget.

19 § **GFF anser:** Som tidigare anförts finns viss risk att sådana beslut som särskilda skötselvillkor kan uppfattas som uttryck för tjänstemäns nyckfullhet. För att hindra detta bör tydliga motiv ges till varje beslut om särskilda villkor.

Kompletterande åtgärd för fåboddar

20 – 22 §§ **GFF anser:** Jämför ovan under 18 §.

Rovdjurspolitiken får inte ekonomiskt och administrativt blandas samman med hanteringen av EU:s miljöersättningar.

En bärande tanke för den samordnade rovdjurspolitiken i landet har varit att förutsättningarna för näringsverksamhet inom jordbruket inte skall rubbas av rovdjurspolitiken. Det finns ett särskilt regelsystem för hur bidrag för att förebygga skador av vilt och ersättningar för inträffade skador skall hanteras.

Det är viktigt att ha tydliga ansvarsgränser mellan föreskrifter om miljöersättningar och föreskrifter om bidrag och ersättningar enligt jaktförordningen. Ta t ex en inte helt ovanlig situation med en brukare som har ersättning för fåbodbete medan han har en granne på fåbodstället som av visst skäl avstått från att söka miljöersättning och en rovdjursstörning inträffar som kräver åtgärder. Hur ska då fördelningen av kostnader för förebyggande av rovdjursangrepp ske mellan de olika anslagen och de olika brukarna?

Alla åtgärder och gottgörelser som krävs på grund av svensk rovdjurspolitik skall rimligtvis hanteras via det regelverk som utformats på grund av denna politik och hanteras av den myndighet som har ålagts ansvaret för rovdjursförvaltningen. Detta bör inte utesluta samarbete och samordning mellan berörda.

De krav som anförts för att berättiga till tilläggsåtgärden *förebyggande av rovdjursangrepp*, som att djuren skall vistas i rovdjursavvisande hägn eller i fåhus varje natt under fåbodsäsongen eller att personlig vallning skall ske dagtid under en fastställd månad under eftersommaren är dessutom olyckligt låsta i sin utformning. Bra förebyggande åtgärder kräver flexibelt tänkande och tillämpande av lösningar väl anpassade för varje särskild plats och situation.

En diskussion med branschen om möjligheterna till samordning förordas.

GFF vill uppmärksamma frågan om rovdjursavvisande hägn med önskemålet om att betesdjuren, till förebyggande av rovdjursangrepp, skall vistas där varje natt under fåbodsäsongen. För att åtgärden skall fungera behöver flera aspekter beaktas, exempelvis måste platsen för hägn väljas så att inga biologiska värden skadas och absolut så att brukarens åtaganden om hävd av slätterängar inte berörs. Vidare behöver frågan om parasiter beaktas vid vistelse i hägn liksom det sänkta betetrycket i skogen och kravet på tilläggsutfodring vid vistelse i hägn. Således kan åtgärder till förebyggande av rovdjursangrepp leda såväl till skador på den biologiska mångfalden, som försämrad djurhälsa och försvagad företagsekonomi.

Alvarbete och skogsbete

GFF anser: Rubriken bör vara ”Alvarbete och skogsbete utan fäbod”

23 § **GFF kräver** att frågan om vad som ger ersättning för skogsbete kopplas samman med frågan om vad som ger ersättning för fäbodbete (se 15 §).

GFF anser: Den enda väsentliga skillnaden mellan *skogsbeten* och *fäbodbeten* är att de senare utgår från sekundära bosättningar medan de förra sker från brukningscentra. I stödsammanhang får inga former av skogsbeten missgynnas.

Vilken skötsel krävs för alvarbete och skogsbete utan fäbod?

24 § **GFF anser:** Dynamiken inom betesytor, även vid skogsbete utan fäbod, måste beaktas och reglerna anpassas till denna.

Det viktiga är att förna inte påverkar marksvålen så att biologiska värden skadas.

25 § **GFF anser:** Erfarenhetsutbyte och samordning är angelägna för långsiktig framgång. För skogen finns miljömålet ”Levande skogar” där skogsbete ingår som en del för ett bra helhetsresultat.

Vid villkorande av exempelvis plockhuggning bör samordning ske med Skogsstyrelsen, som också är den myndighet som ansvarar för tillsynen av skogsvårdslagen.

Konsekvensen kräver upprepande av åsikten om risken för att beslut som särskilda skötselvillkor ibland kan uppfattas som uttryck för tjänstemäns nyckfullhet. För att hindra detta bör tydliga motiv fogas till varje beslut.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

Vad kan man få ersättning för?

GFF anser: Synpunkter lämnade på tidigare avsnitt bör uppmärksammas och i tillämpliga delar används här.

Bevarande av utrotningshotade husdjursraser

Vilka raser kan man få ersättning för?

33 § **GFF anser:** Även nordsvensk arbetshäst och kastrerade djur bör kunna berättiga till ersättning.

Det finns en förledande tankegång bakom uppfattningen att kastrerade djur inte bidrar till att stärka hotade husdjursraser. Den kan dock ifrågasättas. Det viktigaste i bevarandearbetet är att få hållandet av de hotade raserna attraktivt. Lönsamhet är attraktivt. Skillnaden i lönsamhet mellan stutar av vanliga kött-raser och av hotade husdjursraser vid uppfödning för slakt kan ligga i ersättningen för den utrotningshotade rasen.

Ett bortval av den ersättningen innebär automatiskt sämre bevarandestatus för den hotade rasen genom att en viktig bas för avel försvinner. Därför bör även kastrerade djur ge rätt till ersättning.

40 § **GFF anser:** Även om alla djur skall vara individmärkta bör djur på fäboddar och skogsbete och annan drift som tillgodoser historiska och kulturella ändamål kunna identifieras med ett särskilt identifieringssystem, (EG) nr 644/2005. Öronbrickorna av plast bör därmed slopas för bland annat utrotningshotade husdjursraser och andra hemdjur på fäboddar och skogsbete.

Utvald miljö

GFF anser dessutom att det är befogat med tilläggsersättning för särskilt värde eller kompletterande åtgärder vid bevarande av utrotningshotade husdjursraser in situ, det vill säga i sådan miljö och under sådana förhållanden som gett raserna dess karaktär. Statistiken antyder ett oroväckande lågt bevarande in situ. Värderingen av bevarande in situ bör vara så hög att grundersättningen minst en fördubblas.

GFF anser att bevarande i fåbodemiljö och motsvarande med fritt bete ska betraktas som bevarande in situ för raserna nordsvensk arbetshäst, fjällko, rödkulla, ryafår, allmogefår, svensk lantrasget och allmogeget (jämtget och lappget).

Restaurering av slätterängar och betesmarker

Vilka krav ställs för att få stöd?

2 § **GFF anser:** Det är tillfredsställande att stöd kan lämnas även till restaurering av mark som tidigare har brukats som skogs- eller fåbodbete samt slätterängar i skog som exempelvis tidigare damm- eller silängar.

Vilka grundvillkor finns för beviljande av stöd?

9 § **GFF anser:** Skogsbetesekosystemen med tillhörande vinterfodermarker är så hotade att stöd i första hand bör lämnas till restaurering av skogs- eller fåbodbeten samt våtmarker i skogsmiljö såsom damm- eller silängar.

GÄVLEBORGS FÅBODFÖRENING

Carl Höglund
ordförande

Kelvin Ekeland

Kopia till: Jordbruksdepartementet, Ingrid Svedinger; Näringsdepartementet, Daniel Pettersson; Miljödepartementet, Åsa Norrman; Skogsutredningen, Maggi Mikaelsson; Centrum för biologisk mångfald, Håkan Tunón; Skogsstyrelsen, Mårten Aronsson och Mats Wiklund; Naturvårdsverket, Lars Berg; Riksantikvarieämbetet, Leif Gren; Länsstyrelsen Gävleborg; Svenska naturskyddsföreningen, Gun Rudqvist; Sveriges hembygdsförbund, Anna Westman; Sveriges fåbodbudare, Kristian Olofsson; Värmlands säterbrukarförening; Grenesløset / Fåbodriket